

Pestré luční království

Sluňákov

Centrum ekologických aktivit
města Olomouce, o.p.s.

Text: Monika Tošenovská, Monika Vraštilová
Neoznačené foto: archiv Sluňákova

Louka... širá zelená plocha plná pestrých květů. V letním vánku se vlní jako moře – sem a tam se kymácí dlouhá stébla trávy a mezi nimi barevné vlčí máky, kopretiny, čekanky, bodláky, vratiče... Možná vás láká si do ní jen tak lehnout, lenořit, nasávat její vůni prohřátou sluncem a poslouchat její šum. Možná byste se raději těmi jemnými stonky proběhli a nechali se polechtat u kolen. Anebo vás ani jedno neláká, protože vás hned vyděsí představa přísátého klíštěte a kdo ví, jaké ještě další havěti. Zkuste přesto přemoci strach, vyzbrojte se třeba přírodním repelentem proti nechtěným hostům na kůži a vyrazte do luk. Pátračka po nečtušených obyvatelích této malé džungle za to stojí!

Některé luční obyvatele nemusíte hledat dlouho. Někde na sluníčku se jistě budou rády vyhřívat zelené i hnědé ještěrky. Musíte se ale trávou brodit opatrně – jsou totiž opravdu mrštné a umí bleskově zmizet. A že je nemáte chytat za ocásek, aby se jim neulomil, jistě nemusíme opakovat. To už snad zná každý.

Sice jim může dorůst ocásek nový, ale stojí to spoustu zbytečné energie a nikdy už nebude tak krásný. Zkuste se raději neslyšně přiblížit a prohlédnout si ještěrčí kůži pod lupou. Budete koukat, jak je zajímavě vzorovaná a až uvidíte zblízka její šupinky, rázem si budete po právu připadat jako výzkumníci dinosaurů.

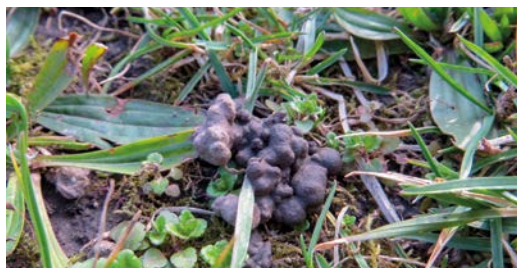
Pozorování 1

Podobně zajímavé, zato mnohem snadnější může být pozorování lučních plžů – ti vám totiž jen tak neutečou. Možná se leknou a schovají se do ulity, ale jistě se brzo osmělí a tykadla jim zase vykouknou. Už jste někdy sledovali, jak je při pohledu zblízka roztomilá šnečí tlamička? Úplně se usmívá!

A pokud zůstanou šnečci schovaní – nevádí, jejich ulity jsou stejně pozoruhodné. Všimli jste si někdy, že některé se točí doleva ☺ a některé doprava ☹? Kterých najdete víc? Jaké mají hlemýžďí ulity různé odstíny? (odpovědi najdete na str. 89)

Určitě se vám také podle lesklé cestičky podaří vystopovat, kudy šnek putoval.

Možná najdete i jeho trus. Umíte vlastně rozpoznat takové šnečí hovínko třeba od žížalího? Těch na louce určitě také najdete spoustu ☺.

Žížalí trus. Foto Monika Tošenovská

Šnečí trus. Foto Monika Tošenovská

Návod na přírodní repelent

Proti klíšťatům se vyzbrojte rozmarýnovým repelentem: svařte 1 l vody, odstavte, vložte snítku sušeného rozmarýnu a nechte vyluhovat do zchladnutí. Potom sceďte, přidejte lžici vinného nebo jablečného octa a přikápněte několik kapek mátového, eukalyptového nebo citronelového esenciálního oleje. Přelijte do rozstříkovače, který uchovávejte v lednici. Stejně by měl fungovat i repelent z levandule či tymiánu.

Pozorování 2

Při takovém pátrání po stopách asi narazíte i na různé nenápadné pavoučí sítě. Některé jsou kruhové, jiné mají tunýlky, jiné zase vypadají jako jen tak halabala natažená vlákna, jsou to

důmyslné stavby, které umí lapit hmyz opravdu dokonale. Třeba objevíte i nějakou tu zamotanou kořist. Ono prolézt či proletět takovou síť není vůbec jednoduché. Chcete si to zkusit?

Návod na pavoučí hry

K pavoučím hrám budete potřebovat klubko pevného provazu, stromy a pomoc kamaráda nebo rodičů. Omotejte a napněte provaz mezi stromy a vytvořte tak síť podobnou té pavoučí. Nyní zkuste prolézt pavučinou, aniž byste se dotkli jediného provazu. Podařilo se? Není to tak úplně jednoduché, že? A co zkusit síť proletět? Vezměte si papírovou kouli (jednoduše vyrobíte z novin a izolepy) a zkuste ji prohodit sítí, aniž byste trefili jediný provaz. Můžete zkoušet házet z různých vzdáleností.

Snad budete mít štěstí a najdete i strážce sítě – samotného pavouka. Spousta pavouků ale

sítě ani nestaví a můžete je zahlédnout běhat po zemi nebo šplhat po rostlinách. Jsou často velmi skrytí. Nápadnými se někteří stávají v období, kdy samičky nosí pod zadečkem bílou kuličku – tzv. kokon. Je to vlastně taková hedvábná kolébka pro malé pavoučky, kterou s sebou stále nosí. Mezi takové patří třeba téměř všudypřítomní lovcíci. Bez kokonu byste si ale lovcíků nejspíš ani nevšimli – jsou na půdě dokonale maskování hnědým pruhováním a rychlí jsou jako střela. Možná vás pak překvapí, že najdete podobně zamaskované i různě pestré pavouky na květech či listech rostlin. Nejznámější z nich jsou běžníci.

Lovčík s kokonem. Foto Hana Pokrupová

Běžník. Foto Hana Pokrupová

Pozorování 3

Květy vám jistě nabídnou pestrou podívanou nejen svou vlastní krásou a skrývajícimi se pavouky. Rády se na nich krmí a sluní také například včely, různé mouchy (kromě běžných černých se tam zalesknou i kovově modré či zelené příbuzné a malinko vás možná matou žluto-černě pruhované pestřenky mazaně předstírající, že jsou vosy), brouci různých barev a velikostí, drobné dlouhonohé mšice či mravenci. Mravence na květy lákají často mšice, které tam sají sladké šťávy. Jejich výkaly jsou totiž sladké jako med (říká se jim

medovice), a to je pro mravence neodolatelná pochoutka a energetická bomba. Na oplátku mravenci mšice chrání jako vojáci proti nepřítelům – například dravým slunéčkům sedmitočným. Někdy mravence do výšin stébel lákají i různá semena, která jsou pro ně dobrým úlovkem do zásob ve spížírně hluboko v mraveništi. To pak můžete vidět, jak mravenčí siláci nosí semena několikanásobně větší, než jsou oni sami! Nosí je po přesných cestičkách, které si značí pachem, a tak nikdy nezabloudí, i když jsou od mraveniště daleko.

Návod na čichovou a hmatovou stezku

Můžete si sami vyzkoušet, jestli máte tak vytříbené smysly jako mravenci. Mezi dva stromy natáhněte provaz a na něj přivažte několik látkových sáčků, ve kterých jsou připravené různé vonící/smrdiví věci (bylinky, jídlo, vonné olejčky atd.). Poznáte, co se v jednotlivých sáčcích skrývá? A dokážete se někam přemístit, i když vůbec

nevidíte? Místo očí vám informace může dávat i váš hmat – na rukou či nohou. Natáhněte mezi stromy provaz nebo ho položte na zem (vytvořte různé zatáčky), zavažte si oči a za pomoci rukou nebo nohou projděte podél provazu až na konec. Jaký to byl pocit nic nevidět? Trvalo to stejně dlouho, jako když byste viděli?

Hádanky

Autorka: Zdenka Štefanidesová

Publikace LUČNÍ ŠKOLKA, Helena Nováčková, ediční centrum Lipka

<http://www.lipka.cz/lipka?idk=zbozi42> →

Kdo je to?

1

Stále běhá, nekřičí,
dům si staví z jehličí.

4

Pod kameny klidně leží,
když je zvedneš – rychle běží.

2

Na květinách posedává,
mává křídly v barvách páva.

5

Domek s sebou stále nosí,
po dešti se loudá bosý.

3

Celé léto chystá pilně
sladké zlato ve své dílně.

6

V síti klidně posedává,
mouchy hbitě pochytává.

🔗 Pozorování 4

Ze všech těch drobných živáčků vás ale jistě nejvíc upoutají pestrobarevní motýli. Třepotají se kolem květů, nenápadně skládají křídla maskovacím rubem ven a dlouhým sosákem nasávají nektar nebo se naopak s pyšně roztaženými křídly v plné kráse sluní. Barev a vzorů najde- te na motýlích křídlech nepočítaně!

✂️ Tvořivý úkol do terénu

Pojďte si s námi zkusit, jaké to je být motýlím módním návrhářem. Vystříhnete si z tvrdého kartonu motýlí šablonu a vydejte se do přírody. Šablonu zkoušejte umístit na různé podklady a křídla tak vyplnit zajímavým přírodním vzorem.

Vystřiženého motýla z šablony pak můžete polepit nasbíranými lučními květy, stébly trávy a rozličně tvarovanými listy, plochy vysypat

Babočka sítkovaná. Foto Lubor Čačko

hlínou a pískem, žilky křídel zvýraznit klacíky... Je jen na vás, jestli navrhnete pestrý výstřední model pro motýly, kteří rádi vystavují svou krásu na obdiv, nebo maskovací vzor pro tajnůstkáře... (Foto Monika Vraštilová)

✂️ Tvořivý úkol na doma

Taky se vám z té luční pestrosti úplně točí hlava? A už si ani nepamatujete, koho všechno jste tam zahlédli a potkali? Abyste to nezapomněli, vytvořte si malou louku doma a na ní nejrůznější živáčky. Jak na to? Budete potřebovat papír, vaše prsty, prstové barvy a černou fixu.

(Foto Monika Vraštilová)

